

17.02.2023

Majandus- ja taristuministri määruse „Ettevõtja varustuskindluse toetuse tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ (edaspidi *taaste- ja vastupidavuskava määrus*) § 8 lõike 1 alusel.

Määruse abil viiakse ellu Euroopa Komisjoni kinnitatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava (edaspidi *taastekava*) komponendi 2 „Ettevõtete rohepööre“ investering 2.8 „Varustuskindluse investeringu toetus“. Toetus panustab Euroopa Komisjoni ühisesse näitajasse, milleks on toetust saanud ettevõtjate arv.

Määrus reguleerib toetuse andmise tingimusi ja korda. Abi andmise aluseks on Venemaa agressioonist Ukrainas tulenev negatiivne mõju ettevõtjale. Toetusega toetatakse ettevõtja energiaallika vahetamist ning salvestusseadmete soetamist.

Toetust on kavas anda üle Eesti, kuid võimaldades suuremat toetusmäära, kui toetatav ehitis, rajatis või seade asub väljaspool Harjumaad ja Tallinna. Selle erisuse eesmärk on panustada regionaalarengusse. Tegevusi rahastatakse kuni eelarvevahendite ammendumise või toetuse taotlemise perioodi lõppemiseni. Meetme eelarve on 20 miljonit eurot, mille eest tuleb minimaalselt toetada 60 ettevõtjat. Meedet rahastatakse taaste- ja vastupidavusrahaastust.

Eelnõuga nähakse ette toetuse andmise tingimused ja määrusespetsiifilised toetuse andmise menetlusnormid ning toetuse taotleja ja lõppsaaja kohustused ning vahendusasutuse õigused ja kohustused.

Määruse rakendamise eelduseks on eelnev taaste- ja vastupidavuskava muudatuste kinnitamine Vabariigi Valitsuse poolt.

Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna ekspert Kaupo Sempelson (tel 625 6350; e-post kaupo.sempelson@mkm.ee). Määruse eelnõu väljatöötamise on olnud kaasatud Ettevõtlus- ja Innovatsiooni Sihtasutuse toetuste osakonnajuht Monica Hankov (tel 627 9786; e-post monica.hankov@eas.ee). Eelnõu ja seletuskirja tehnilist ja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi strateegilise planeerimise osakonna välisvahendite nõunik Monika Karu (tel 639 7673; e-post monika.karu@mkm.ee), välisvahendite õiguse nõunik Nele Mals (tel 715 5806; e-post nele.mals@mkm.ee) ning riigiabi ekspert Anneli Schmiedeberg (tel 639 7618; anneli.schmiedeberg@mkm.ee). Õigusliku ekspertiisi teostas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna nõunik Gerly Lootus (tel 639 7652; gerly.lootus@mkm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb seitsmest peatükist ja 27 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted

2. Toetatavad tegevused, kulud ja toetuse osakaal
3. Nõuded taotlejale ja taotlusele
4. Toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine
5. Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused
6. Toetuse tagasinõudmine
7. Lõppsaaja ning vahendusasutuse õigused ja kohustused

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu 1. peatükis kirjeldatakse määruse kohaldamisala, määratakse kindlaks toetuse andmise eesmärk, oodatavad tulemused ja määratletakse määrukses kasutatavad terminid, selgitatakse meetme rakendamist, määrates asutuste rollid ja ülesanded.

Eelnõu §-d 1 ja 2 toovad välja määruse reguleerimisala ning riigiabi kriteeriumid. Määrust rakendatakse selleks, et taaste- ja vastupidavusrahastu artikli 18 lõikes 1 nimetatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava komponendi 2 „Ettevõtete rohepööre“ investeeringut 2.8 „Varustuskindluse investeeringu toetus“ saaks rakendada, st selle toetuse raames ettevõtjatele toetusi anda.

Meetme sihtrühmaks on väikesed (sealhulgas mikro-) ja keskmise suurusega ettevõtjad ning suurettevõtjad ning valdkondlikult on peamiseks sihtrühmaks töötleva tööstuse ettevõtted. Toidu- ja joogitööstuse puhul on abikõlblikud ainult ettevõtjad, milles töötab rohkem kui 750 töötajat või mille aastane käive ületab 200 mln eurot. Nimetatud ettevõtjad ei saanud toetust Maaeluministeriumi määruse „Toiduainetööstuse investeeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ alusel, mistõttu on ka nende täiendav toetamine otstarbekas. Samas on välistatud ettevõtjad, kes viidatud toetuse raames toetuse saaja sihtrühma kuulusid.

Töötleva tööstuse enam kui 7000 ettevõttes töötab täna ligikaudu 120 000 inimest üle Eesti nii linna- kui maapiirkondades. Tööstusettevõtted on sageli piirkonna suurimateks tööandjateks ning pole tavatu, et ühes ettevõttes käib tööl suurem osa mitme ümbritseva asula inimestest, mis muudab ettevõtte sotsiaalmajanduslikult oluliseks tööandjaks, mille ellujäämisele kaasa aitamine varustuskindluse tagamise kaudu on riigile oluline. Meetme raames toetatakse varustuskindlust tagavaid investeeringuid energiaallika vahetamiseks ning samuti salvestustehnoloogiate ja generaatorite soetamist.

Eelnõu §-s 2 nimetatakse õigusaktid, millest riigiabi või vähese tähtsusega abi andmisel lähtutakse, ning lõikes 3 sätestatakse juhud, mille puhul määrust ei kohaldata. Riigiabi piirmäär ettevõtja kohta on 2 miljonit eurot. Toetuse andmiseks tuleb riigil taotleda ühtlasi riigiabi luba Euroopa Komisjonilt, mistõttu enne loa saamist toetusskeemi ei rakendata.

Eelnõu § 3 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ja oodatav tulemus. Toetust antakse Ukraina sõjaga kaasnenud energiakriisist tingitud võimalike varustushäirete ennetamiseks uuele energiaallikale ülemineku ja varustuskindluse tagamiseks tehtavateks investeeringuteks. Sisuliselt tähendab see, et toetuse raames rahastatakse varustuskindluse parandamiseks vajalike seadmete ostu ja paigaldamist ning salvestusseadmete ostu ja paigaldust. Toetatakse on ka elektriühenduse kvaliteedi parandamise seadmete soetamist, nt pingekõikumisi ennetavate seadmete soetamist. Lisaks toetatakse ettevõtja liitumist kaugküttega. Minimaalselt toetatakse 60 unikaalset ettevõtjat, tulenevalt meetme eelarve mahust ning Eesti taaste- ja vastupidavuskavas kokku lepitust. Arvestades toetuse määra ning meetme eelarvet, on 60 toetatud ettevõtjat matemaatiliselt ja varasemaid kogemusi arvestades optimaalne eesmärk. Samas on võimalik toetada suuremat hulka ettevõtjaid, kui taotlejate hulgas on ka mikro- ja väikeettevõtjaid või kui kõik taotlejad ei taotle toetust maksimummääras.

Määratletakse ka tingimused, kuidas mõõta, kas ettevõtja on Ukraina kriisist mõjutatud. Ettevõtjat loetakse Ukrainas toimuva sõjategevuse tagajärjedest mõjutatuks juhul, kui viimase kolme aasta jooksul moodustasid Ukraina, Venemaa ja/või Valgevene turg vähemalt 10% taotleja käibest või taotleja oli sunnitud sulgema oma üksused nimetatud turgudel või taotleja põhitoorainete hinnad on kasvanud vähemalt 50% võrreldes 2020. aasta hindadega. Põhitooraineks loetakse seejuures sellist toorainet, mille maksumus taotleja 2020. aasta käibest moodustas vähemalt 20%. Nimetatud kriteeriumid peab taotleja olema dokumentaalselt tõestanud.

Eelnõu § 3 sätestab ka Euroopa Komisjoni ühise näitaja, millesse toetuse andmisega panustatakse. Eelnõu panustab taaste- ja vastupidavusrahastu ühisesse näitajatesse, milleks on toetatavad ettevõtjad, millest: väike-, sealhulgas mikro-, keskmise suurusega ja suurettevõtjad.

Tabel 1. *Euroopa Komisjoni ühine näitaja*

Väljund	Mõõtühik	Andmeallikas	Mõõtmise aeg
Toetatavad ettevõtjad (millest: väike-, sealhulgas mikro-, keskmise suurusega ja suurettevõtjad)	ettevõtja	SFOS	pärast projekti lõppu

Taaste- ja vastupidavusrahastus kokku lepitud tulemusteks on avatud vooru läbiviimine 2023. a I poolaastal (eesmärk), 60 sõlmitud toetuslepingut 2023. aasta lõpuks (siht) ning 60 lõpetatud projekti 2026 I poolaastal (siht).

Eelnõu § 4 toob esile eelnõus kasutatavad terminid. Selgitatud on väikeettevõtja, suurettevõtja ning keskmise suurusega ettevõtja mõisteid, põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“, mis on asjakohane tegevuste abikõlblikkuse tagamisel, varustuskindlus jt eelnõu kontekstis olulised terminid.

Eelnõu § 5 kohaselt täidab vahendusasutuse ülesandeid Ettevõtjate ja Innovatsiooni Sihtasutus. Vahendusasutuse ülesanne on korraldada taotlusvooru avamine, taotluste vastuvõtt, nende menetlemine, väljamaksete tegemine ning järelevalve teostamine toetuse kasutamise üle. Vahendusasutus peab koondama ja kontrollima tähtaegselt ka vajaliku aruandluse ning esitama selle Riigi Tugiteenuste Keskusele. Koordineeriv asutus on Riigi Tugiteenuste Keskus.

Eelnõu § 6 käsitleb vaide esitamise protseduuri. Vaideid lahendab vahendusasutus.

2. peatükk. Toetatavad tegevused, kulud ja toetuse osakaal

Eelnõu 2. peatükis kirjeldatakse toetatavaid tegevusi, käsitletakse toetatavaid kulusid, sätestatakse projekti abikõlblikkuse perioodi puudutavad põhimõtted ning tuuakse välja toetuse maksimaalne summa, osakaal ja tingimused.

Eelnõu § 7 toob välja toetatavad tegevused. Toetatakse energia varustuskindluse tagamiseks vajaliku seadme ostmist, muu hulgas on toetatavad seadmed näiteks akupangad, päikesepaneelid, tuulegeneraatorid jms. Toetatavad on nii salvestusseadmed kui ka asendusseadmed, nii need, mis on püsivalt tehnosüsteemidesse integreeritud ja automaatse ümberlülitusega, kui ka n-ö lisalahendused jooksvalt probleemi lahendamiseks. Toetatakse ka energia varustuskindluse tagamiseks vajaliku ehitise ja rajatise ehitamist, mis peab vastama ehitusseadustikus sätestatud tingimustele. Toetatav on ka kaugküttega liitumiseks vajalike seadmete soetamine ning ehitise ja rajatise ehitamine, mis tähendab nii seadme soetamiskulude, ehituse (trass ja soojasõlm) kui ka liitumistasu toetamist.

Toetatakse energia varustuskindluse tagamiseks vajaliku seadme ostmist ja paigaldamist, näiteks kui ettevõtja soovib üle minna ühelt energiaallikalt teisele. Mõeldud on seadmeid, näiteks päikesepaneele, tuulikuid jt taastuvenergia seadmeid, aga ka näiteks biogaasi kasutamise võimaluse loomist. Toetatakse ka vajalikke ehitustöid, sh küttesüsteemi ümberehitust ning seadmete paigaldamist. Toetatav on salvestusseadme, elektriühenduse kvaliteedi parandamiseks vajaliku seadme, näiteks aku, stabilisaatori või generaatori ostmise ja paigaldamine. Ka toetatakse ettevõtja liitumist kaugküttega. Toetatavad ei ole tegevused, mida on alustatud enne taotluse esitamist. Samuti peavad toetatavad investeringuobjektid asuma Eestis.

Toetatavad ei ole tegevused, mis lähevad vastuollu põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“ ning mille elluviimist ei saa rahastada taastekava vahenditest. Sisuliselt tähendab see, et toetust ei anta fossiilkütustega seotud tegevustele.

Eelnõu § 8 sätestab projekti toetatavad ja mittetoetatavad kulud. Paragrahvi 8 lõike 1 kohaselt on üldpõhimõttena toetatavad kulud taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud tegevuste elluviimiseks taotleja poolt tehtud vajalikud ja põhjendatud kulud. Kulud vastama samal ajal taaste- ja vastupidavuskava määruse ning kõnesoleva määruse tingimustele. Oluline on ka taotleja vastavus Ukraina kriisist tingitud ajutise riigiabi reeglistikule, välja arvatud juhul, kui taotletakse vähese tähtsusega abi. Oluline on märkida, et Ukraina kriisist tingitud ajutine riigiabi reeglistik kehtib kuni 31.12.2023 ning hiljem seda alusena kasutada ei saa. Toetatakse materiaalsesse põhivarasse tehtavat investeringut. Kõik toetatavad kulud peavad olema tasutud pangaülekandega, minimaalselt 100 eurot. Toetatakse ainult kõnesoleva määruse raames toetatavate tegevustega seonduva vara ostmist.

Abikõlblik kulu tähendab seadme soetamise ja selle müüjapoolse paigaldamise, seadistamise või kasutamise väljaõppe maksumust ning seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ja infotehnoloogilise seadme ning selle müüjapoolse paigaldamise või seadistamise maksumust. Ehitise ja rajatise puhul on abikõlblik põhiprojekti koostamise (peab olema koostatud pärast 01.01.2023) ning ehitise ja rajatise püstitamise, laiendamise, rekonstrueerimise, rajamise ja paigaldamise maksumus. Sama kehtib ka kaugküttega liitumise puhul, mille osas on abikõlblik ka liitumistasu.

Täiendavalt seatakse nõuded, millele ehitise ja rajatise peavad vastama. Ehitise kohta peab olema ehitisluba või ehitusteatis, ehitise ja selle alune maa peavad olema taotleja omandis või peab ehitisealusele maale olema taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt kolmeks aastaks arvates vahendusametuse poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on mikro- või väikeettevõtja, ning vähemalt viieks aastaks arvates vahendusametuse poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja.

Ehitise puhul peab ehitise olema taotleja omandis või peab taotleja kasuks olema seatud hoonestusõigus või kasutusvaldus või olema sõlmitud kirjalik üüri- või rendileping vähemalt kolmeks aastaks arvates vahendusametuse poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on mikro- või väikeettevõtja, ning vähemalt viieks aastaks arvates vahendusametuse poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja.

Taotleja ei või tegevusi alustada enne taotluse esitamist, vastasel korral ei kuulu taotlus rahuldamisele.

Ei toetata käibemaksu, amortisatsioonikulu, kinnisasja omandamise kulu, pangagarantiid, finants- ja pangakulu, riigilõivu, kindlustusmaksid, liisingumaksid, personalikulud ja

projektijuhtimisega seotud töötasu, samuti projektijuhtimisteenuse ning toetuse taotlemiseks ettevalmistava töö tegemiseks tehtud kulused.

Eelnõu § 9 käsitleb projekti abikõlblikkuse perioodiga seonduvat. Projekti abikõlblikkuse periood määratakse taotluse rahuldamise otsuses. Selle kestel projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad. Projekti abikõlblikkuse periood on kuni 24 kuud. Projekti abikõlblikkuse periood lõpeb taotluse rahuldamise otsuses märgitud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2025. Taotleja ei tohi alustada projektiga seotud tegevusi ega võtta kohustusi enne taotluse esitamist vahendusametusele. Projekt loetakse lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist vahendusametuse poolt ja lõppsajale lõppmakse tegemist. Põhjendatud juhul võib abikõlblikkuse perioodi pikendada, ent mitte kauemaks kui 31.12.2025.

Eelnõu § 10 sätestab toetuse maksimaalse summa, osakaalu toetatavatest kuludest ning kaasnevad tingimused. Toetuse maksimaalne summa on 200 000 eurot mikro- ja väikeettevõtja ning 500 000 eurot keskmise- ja suurettevõtja puhul. Ka toetuse osakaal varieerub suuruse põhjal järgmiselt:

- 1) 40 protsenti toetatavatest kuludest väikeettevõtja, sealhulgas ka mikroettevõtja korral;
- 2) 30 protsenti toetatavatest kuludest keskmise suurusega ettevõtja korral;
- 3) 20 protsenti toetatavatest kuludest suurettevõtja korral.

Üks taotleja võib esitada mitu projekti, mis võivad ka üksteisega olla seotud, kuid toetussumma mikro- ja väikeettevõtja kohta ei tohi ületada 200 000 eurot ega 500 000 keskmise- ja suurettevõtja puhul.

Kuigi abi andmise aluseks oleva Ukraina kriisist tingitud ajutise raamistiku kohaselt ei ole eelnõu koostanud ministeeriumil kohustust arvestada regionaalseid erisusi, võimaldatakse väljaspool Tallinna linna ja Harjumaad tegutsevatele ettevõtjatele toetuse 10% suuremat määra. Seega on kaalude jaotus suurusgruppide lõikes väljaspool Tallinna linna ja Harjumaad vastavalt 50/40/30%. Minimaalne toetusmäär on vähemalt 15% abikõlblike kulude summast, miinimumsummas 10 000 eurot. VTA rakendamisel määrad ei muutu.

3. peatükk. Nõuded toetuse taotlejale ja taotlusele

Eelnõu 3. peatükis kirjeldatakse nõudeid toetuse taotlejale ning taotlusele.

Eelnõu § 11 lõike 1 järgi võib toetust taotleda Eestis registreeritud äriühing. Nõutud on põhitegevusalana tegutsemine taotluse esitamise ajal sellisel tegevusalal, mida Venemaa Föderatsiooni Ukrainasse sissetungi tõttu suurenenud sisendihinnad on negatiivselt enim mõjutanud. Taotleja peab olema tegutsenud nimetatud tegevusalal ka taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal.

Toodud on välistused tegevusalade lõikes, toetustele mittekvalifitseeruvad ettevõtjad on defineeritud järgmiste EMTAK koodide lõikes:

- 1) jagu A – põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük;
- 2) jao C alajagu 10 – toiduainete tootmine, v.a meetmest „Toiduainetööstuse investeeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ toetust mittesaanud ettevõtja;
- 3) jao C alajagu 11 – joogitootmine, v.a meetmest „Toiduainetööstuse investeeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ toetust mittesaanud ettevõtja;
- 4) jao C alajagu 120 – tubakatoodete tootmine;
- 5) jagu G – hulgi- ja jaekaubandus, v.a mootorsõidukite ja mootorrataste hooldus ja remont;
- 6) jagu L – kinnisvaraala tegevus;
- 7) jao R alajagu 920 – hasartmängude ja kihlvedude korraldamine;
- 8) jagu K – finants- ja kindlustustegevus;
- 9) jao J alajagu 62 – programmeerimine, konsultatsioonid jms tegevused;

- 10) jao M alajagu 69 – juriidilised toimingud ja arvepidamine;
- 11) jao M alajagu 70 – peakontorite tegevus ja juhtimisalane nõustamine;
- 12) jao M alajagu 73 – reklaamindus ja turu-uuringud;
- 13) jao N alajagu 77 – rentimine ja kasutusrent;
- 14) jao N alajagu 782 – ajutise tööjõu rent.

Paragrahvis on loetletud need tegevusvaldkonnad, milles tegutsevad ettevõtted ei saa toetust taotleda riigipoolsete valikute tõttu, vähese tähtsusega abi määruise ja ajutise kriisiabi reeglistiku reeglitest. Oluline on välja tuua, et toidu- ja joogitootmise ettevõtjate toetuse saamine on piiratud. Toetatakse ainult neid ettevõtjaid, kes Maaeluministeeriumi meetmest „Toiduainetööstuse investeeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks“ toetust ei saanud või kontserni kuulumise ja töötajate ning käibe piirangu tõttu toetusele ei kvalifitseerunud. Taotleja põhitegevusala EMTAKi tuvastamisel on oluline tegevuse sisuline vastavus vastava EMTAKi koodi sisule.

Taotleja taotluse esitamisele eelneva kahe majandusaasta keskmine müügitulu peab vastavalt äriregistrile esitatud majandusaasta aruannetele põhitegevusalal olema Eestis vähemalt 200 000 eurot, samuti ei tohi olla täis vähese tähtsusega abi määr, kui ettevõtja taotleb toetust VTA alusel. Kuna äriregistrile peab majandusaasta aruande esitama 1. juulil ning taotus esitatakse esimesel poolaastal, st enne viidatud kuupäeva, siis tuleb taotlejal majandusaasta aruanne toetusele kvalifitseerumiseks esitada enne 1. juulit. Kui taotleja taotleb projektile või projekti üksikule tegevusele samal ajal toetust mitmest meetmest või muust riigieelarvelisest, Euroopa Liidu või välisabi vahendist, peab taotleja esitama taotluses sellekohase teabe. Samuti on välistatud ettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse ELi kehtestatud sanktsioone.

Eelnõu § 12 sätestab nõuded taotlusele ning taotlusega esitatavatele dokumentidele. Vahendusamet on õigus küsida taotlejalt ka täiendavaid asjakohaseid andmeid, kui andmed on vajalikud otsuse tegemiseks. Oluline on, et tegevused vastaksid põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“.

Taotlusele seab määrus järgmised tingimused: taotlus peab sisaldama § 12 lõigetes 1–2 toodud andmeid, kinnitusi ja dokumente. Juhul kui taotleja on riigihankekohuslane, tuleb esitada hankeplaan, milleks vahendusamet on kehtestanud vormi.

Seadme puhul esitab taotleja kavandatava investeeringu nõuetekohasuse tõendamiseks kirjaliku üüri- või rendilepingu, hoonestusõiguse seadmise lepingu või kasutusvalduse lepingu.

Ehitise puhul esitab taotleja kavandatava investeeringu nõuetekohasust tõendavad järgmised dokumendid:

- 1) projekti elluviimiseks vajalikud load, sealhulgas ehitisluba või ehitusteatris ja kooskõlastused;
- 2) ehitusprojekti, mis vastab vähemalt majandus- ja taristuministri 17. juuli 2015. a määruses nr 97 „Nõuded ehitusprojektile“ sätestatud põhiprojekti staadiumile;
- 3) hoonestusõiguse seadmise lepingu, kui taotleja kasutab investeeringuobjektialust maad hoonestusõiguse alusel, mis tõendab, et taotleja kasuks on seatud hoonestusõigus vähemalt kolmeks aastaks arvates vahendusametuse poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on mikro- või väikeettevõtja, ning vähemalt viieks aastaks arvates vahendusametuse poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja.

Juhul kui taotleja kuulub kontserni, tuleb esitada taotleja ja kontserni liikmete skeem rakendusüksuse vormil, kui andmed ei ole avalikult kättesaadavad. See on oluline teave riigiabi analüüsi tegemisel.

4. peatükk. Toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine

Eelnõu § 13 kohaselt on taotlemine jooksuv. Vahendusasutus kehtestab enne taotlemise avamist toetuste rahastamise eelarve ja selle jaotuse, kooskõlastades selle eelnevalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Taotlemise avamisest, lõpetamisest ja peatamisest ning eelarvest teavitab vahendusasutus avalikkust enda veebilehel. Eelarve ammendumisel taotluste vastuvõtt peatatakse ja menetluses olevaid taotlusi menetletakse nende esitamise järjekorras.

Eelnõu § 14 sätestab taotluse menetlemist puudutava. Toetust taotletakse jooksvalt kuni eelarvevahendite lõppemiseni. Toetust taotletakse e-toetuse keskkonnas, kui aga selles ei ole vastava dokumendiliigi esitamist ette nähtud, esitab dokumendi elektroonselt taotleja esindusõiguslik isik digitaalselt allkirjastatuna. Kui eelarve ammendub, siis peatab vahendusasutus taotluste vastuvõtmise ja menetluses olevaid taotlusi menetletakse nende esitamise järjekorras. Kõnesoleva määruse alusel saab ettevõtja toetust taotleda ühe korra.

Taotluse menetlemise tähtaeg on 30 tööpäeva vahendusasutusele taotluse esitamisest arvates, mille jooksul peab vahendusasutus tegema otsuse taotluse rahuldamise, mitterahuldamise või osalise rahuldamise kohta. Vahendusasutus võib nõuda taotlejalt selgitust ja lisateavet ning taotluse täiendamist või muutmist, kui ta leiab, et taotlus ei ole piisavalt selge. Kui taotluses avastatakse puudusi, teavitab vahendusasutus sellest viivitamata taotlejat ja annab puuduste kõrvaldamiseks kuni 10 tööpäeva, mille võrra pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg. Eksperdi kasutamise korral pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg ekspertiisi teostamiseks kuluva aja võrra. Eksperdi kasutamisest teavitab vahendusasutus taotlejat viivitamata.

Eelnõu § 15 sätestab taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise tingimused, samuti asjaolud, mille esinemisel ei tunnistata taotlust nõuetele vastavaks. Taotleja ja taotlus peavad vastama kõnesolevas määruses sätestatud nõuetele. Taotlust ei tunnistata nõuetele vastavaks, kui taotlus ei vasta määruse nõuetele ning taotleja ei ole määratud tähtaja jooksul esitanud vahendusasutuse nõutud selgitusi, lisateavet ega kõrvaldanud puudusi või taotluses on esitatud teadlikult ebaõigeid või mittetäielikke andmeid. Mittevastavaid taotlusi ei hinnata sisuliselt ja need jäetakse rahuldamata.

Eelnõu § 16 käsitleb hindamiskomisjoni moodustamist. Komisjoni võib moodustada vahendusasutus ning komisjoni moodustamisel kooskõlastatakse selle koosseis ministeeriumiga ja avaldatakse vahendusasutuse veebilehel enne taotlemise avamist. Kuna hinnatavad taotlused võivad sisaldada valdkonnaspetsiifilist teavet, siis võib vahendusasutus kaasata hindamisprotsessi vajaduse korral täiendavaid eksperte. Sel juhul pikeneb taotluse menetlemise aeg 10 tööpäeva võrra. Hindamiskomisjoni liikmed peavad olema erapooletud ja sõltumatud hinnatavatest projektidest ja taotlejatest.

Eelnõu § 17 lõige 1 sätestab hindamiskriteeriumid taotluse hindamiseks. Hinnatakse projekti tegevuste mõju meetme eesmärgi ja tulemusnäitaja saavutamisele. Selle raames hinnatakse projekti panust toetuse andmise eesmärkide ja näitajate saavutamisele. Mida suurema mõjuga on hinnatava projekti tegevused ettevõtte arengule, seda kõrgemad punktid on võimalik hindamisel saada. Paremini läbimõeldud tegevusplaan annab suurema punktide arvu. Hindamiskriteeriumi osakaal koondhindest on 30 protsenti.

Hindamiskriteeriumi 2 osakaal koondhindest on 40 protsenti. Meetme eesmärgi täitmiseks on oluline valida välja taotlejad, kellel on võimekus ja suutlikkus projekti tegevusi teha. Vahendite otstarbekaks kasutamiseks on oluline hinnata taotlejate võimekust selleks enne projekti elluviimist. Selle rakendamisel kontrollitakse, kuidas on tagatud kvalifikatsioon, kogemus, jätkusuutlikkus, tehnilised eeldused, riskide juhtimise oskus jms projekti kavandatud viisil

elluviimiseks. Samuti hinnatakse projekti ettevalmistuse kvaliteeti.

Hindamiskriteeriumi 3 osakaal koondhindest on 30 protsenti. Selle puhul antakse hinnang projekti tegevuste põhjendatusele ja kuluefektiivsusele, selle raames hinnatakse projekti realistlikkust ning kas ettenähtud tegevused ja lahendused on piisavalt kuluefektiivsed tulemuste saavutamiseks. Näiteks hinnatakse, kui võrd on projekt läbi mõeldud, kas ettenähtud tegevused ja lahendused on piisavalt kuluefektiivsed planeeritud tegevuste tegemiseks ning tulemuste saavutamiseks. Samamoodi antakse hinnang planeeritud eelarve realistlikkusele ja otstarbekusele.

Eelnõu § 17 lõike 2 kohaselt hinnatakse hindamiskriteeriume skaalal 0–4, millest kõrgeim hinne on 4 ja madalaim 0. Taotluse koondhinne kujuneb hindamiskomisjoni antud hinnete kaalutud keskmisest, arvestades loetletud hindamiskriteeriumite alusel antud hindeid. Hindamiskriteeriumite sisu täpsustatakse hindamismetoodikas, mille kinnitab vahendusasutus. Hindamismetoodika kooskõlastatakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning avaldatakse vahendusasutuse veebilehel hiljemalt taotluste vastuvõtmise alustamise päeval.

Eelnõu § 18 sätestab taotluse rahuldamise regulatsiooni. Taotluse rahuldamise otsuse teeb vahendusasutus ning taotlus võidakse rahuldada täielikult, osaliselt või kõrvaltingimusega. Samuti sätestatakse, et rahuldamise otsuse puhul peab kaalutud keskmine koondhinne olema vähemalt 2,50 ning ühegi alamkriteeriumi hinne ei tohi olla vähem kui 2,00. Taotluse rahuldamise korral peab ka rahastamisotsus mahtuma meetme eelarvesse. Taotluse rahuldamine vormistatakse otsusena, milles peavad olema kajastatud kõik määruse § 18 lõikes 3 sätestatud punktid.

Kui taotluse täielik rahuldamine ei ole taotlusvooru eelarve tõttu võimalik, võib taotleja nõusolekul taotletud toetussummat vähendada või projekti tegevust muuta tingimusel, et saavutatakse taotluses sisalduva projekti tegevuste eesmärk.

Eelnõu § 19 sätestab taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja korra. Taotlus jäetakse rahuldamata juhul, kui: taotleja või taotlus ei vasta määruses esitatud nõudele; taotleja mõjutab pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil taotluse menetlemist; hindamistulemuse põhjal ei ületata lävendit või ei vastata sellele; taotluste rahastamise eelarve mahu tõttu ei ole võimalik projekti toetada; taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta; taotleja ei ole kõrvaltingimuse seadmisega nõus; taotluses on esitatud valeandmeid või esineb asjaolu, mille tõttu taotlejat või taotlust ei oleks saanud nõuetele vastavaks tunnistada või ei saa taotlust rahuldada; taotlus ei vasta põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“. Rahuldamata jätmise otsuses tuuakse välja § 19 lõikes 2 nimetatud aspektid.

Eelnõu § 20 sätestab taotluse osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise tingimused ja korra. Taotlus rahldatakse osaliselt, kui esineb üks järgmine asjaolu:

- taotluse täielik rahuldamine ei ole võimalik taotluste rahastamiseks ette nähtud toetuse mahu tõttu;
- taotlus ei ole põhjendatud, arvestades taotletud toetuse summat, projekti tegevusi ja nende saavutatavaid tulemusi;
- taotleja vähese tähtsusega abi vaba jääk ei võimalda soovitud mahus toetust anda.

Taotluse osaline rahuldamine on lubatud üksnes põhjendatud juhul ja tingimusel, et projekti eesmärk on saavutatav ka osalise toetusega ning taotleja on nõus vahendusasutuse ettepanekuga taotletud toetuse summa vähendamiseks või projektis kavandatud tegevuse muutmiseks. Oluline on, et iga toetatud projekt saavutaks kavandatava eesmärgi ning tulemusnäitajad.

Kui aga taotleja ei ole vahendusasutuse taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga nõus, teeb vahendusasutus taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Kui kõrvaltingimused on täidetud, lisatakse sellekohane teave taotluse rahuldamise otsuse juurde.

Eelnõu § 21 sätestab taotluse rahuldamise otsuse muutmist ja kehtetuks tunnistamist puudutava. Sätestatakse juhud, kui taotluse rahuldamise otsuse muutmise vormistatakse otsusena. Seda tehakse, kui muudetakse:

- toetatavat tegevust või selle ulatust või jäetakse tegevus ära või lisatakse täiendav tegevus;
- projekti toetatavate kulude kogumahtu või toetuse osakaalu toetatavatest kuludest;
- projekti abikõlblikkuse perioodi;
- toetuse jaotust riigiabi liikide lõikes.

Oluline on silmas pidada, et taotluse rahuldamise otsuses nimetatud projekti eesmärki ja projekti tulemust ei tohi muuta. See on oluline meetme eesmärkide saavutamiseks. Samuti ei tohi projekti tegevustega tulenevalt kulude abikõlblikkuse reeglitest alustada enne, kui projektitaotlus on heaks kiidetud. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise käigus hinnatakse muu hulgas riigiabi tingimustele vastavust.

Eelnõu § 22 kohaselt toimetatakse rahuldamise otsus taotlejale kolme tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates ning seda tehakse haldusmenetluse seaduse §-des 25–28 sätestatud viisil.

5. peatükk. Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

Peatükk 5 käsitleb aruannete esitamist ning toetuse maksmise täpsemaid tingimusi.

Eelnõu § 23 sätestab toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise. Lõppsaajal on kohustus esitada vahendusasutusele projekti vahe- ja lõpparuanded. Aruandlusperioodi pikkus on kolm kuni kuus kuud. Täpsemad tähtajad sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses. Aruannete esitamine annab vahendusasutusele selgema teabe projekti tegevuste tegemise seisust, võimalikest tõrgetest ning lahendustest. See aitab paremini tagada kogu meetme eesmärkide saavutamise.

Eelnõu § 23 lõike 5 kohaselt esitab lõppsaaja vahendusasutusele aruanded. Projektiaruanded tuleb esitada struktuuritoetuse registri e-toetuse keskkonna kaudu. Vahendusasutus koostab vormid, sätestades sealjuures täpsema teabe, mida aruannetes esitada tuleb. Järeларуandlus on aluseks taaste- ja vastupidavusraha kava eesmärkide täitmise seiramiseks.

Taaste- ja vastupidavuskava määruse § 14 lõike 3 ning kõnesoleva määruse kohaselt tuleb vahe-, lõpp- ja järeларуandes sätestada vähemalt:

- aruandlusperiood;
- tehtud tööd ja tegevused, andmed projekti arengu kohta, asjakohasel juhul info riigihangete või tehtud ostude kohta ning asjakohane info tulemuste saavutamise kohta;
- lõppsaaja hinnang projekti tulemuslikkusele ja elluviimisele;
- lõppsaaja kinnitus andmete õigsuse kohta ja aruande esitamise kuupäev;
- taotluse rahuldamise otsuses märgitud projekti nimi, projekti number ja toetuse saaja nimi;
- projekti kavandatud tulemuse saavutamiseks tehtud tegevused, saavutatud tulemusnäitaja, põhjendus planeeritud ja tegeliku tegevuse ning tulemuse erinevuse kohta.

Eelnõu § 24 sätestab toetuse maksmise tingimused. Lõppsaaja peab esitama maksetaotluse ning vahe- ja lõpparuande e-toetuse keskkonna kaudu. Toetust makstakse tekkinud ja tasutud kulude alusel või ettemaksena. Makse eelduseks on:

- 1) kulude aluseks oleva töö teostamine, kauba kättesaamine või teenuse osutamine ja kulude tasumine omafinantseeringu ulatuses;
- 2) projekti tegevusest tingitud kulude tekkimist ja asjakohasust ning kulude tasumist tõendava dokumendi või selle koopia esitamine vahendusasutusele.

Vahendusasutus võib maksetaotlust menetleda kuni 30 tööpäeva ning toetust makstakse vastavalt taotluse rahuldamise otsuses nimetatud toetuse osakaalule abikõlblikest kuludest ja mitte suuremas mahus kui on määratud toetuse summa. Kui lõppsaajale tehakse makse ettemaksena tasutud omafinantseeringu alusel, tasub lõppsaaja tasumata kuludokumentide kogusumma ja esitab vahendusasutusele tasumist tõendavad dokumendid kümne kalendripäeva jooksul makse saamisest arvates.

Vahendusasutus võib teha toetuse maksmisest osalise või täieliku keeldumise otsuse juhul, kui:

- 1) esitatud maksetaotlus või kuludokument ei vasta nõuetele;
- 2) esitatud kuludokument ei vasta toetuse taotluse eelarves esitatud projekti tegevusele ja eesmärgile;
- 3) lõppsaaja majanduslik olukord on selliselt halvenenud, et toetuse kasutamine või projekti elluviimine on ohustatud või kui toetuse saaja rikub käesolevas määruses või taaste- ja vastupidavuskava määruses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud tingimusi;
- 4) projekti tulemused ei vasta käesolevas määruses sätestatud eesmärgile ja taotluses määratud tulemusnäitajale või kui taotleja kaldub muul viisil kõrvale taotluses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatust.

Lõppmakse tehakse pärast projekti tegevuste elluviimist, kulude abikõlblikkuse kontrollimist ja tasumise tõendamist ning lõpparuande kinnitamist. Maksetaotlusega taotletavat toetuse summat on võimalik tasaarveldada tagasinõudmise otsuse kavandis nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetusega. Vahendusasutusel on õigus vähendada proportsionaalselt väljamakstava toetuse suurust lõppsaaja omafinantseeringu vähenemise korral alla taotluse rahuldamise otsuses sätestatud määra.

6. peatükk. Toetuse tagasinõudmine

Eelnõu § 25 sätestab toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmisega seonduva. Vahendusasutus lähtub taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korralduse ja toetuse andmise üldtingimuste määruse § 11 lõikest 1, mille kohaselt on vahendusasutusel õigus teha taotluse rahuldamise otsuse täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistamise otsus või projektile eraldatud toetus tagasi nõuda proportsionaalselt rikkumise ulatusega järgmistel juhtudel: toetuse saamise või kasutamisega seotud kohustust või nõuet ei ole osaliselt või täielikult täidetud; toetust on kasutatud selliste kulude või tegevuste rahastamiseks, mis ei ole toetatavad; toetuse saamise või kasutamisega seotud tingimused on täidetud näiliselt, toetuse saamiseks on esitatud valeandmeid, projekti elluviimisel on esinenud pettus, korruptsioon või huvide konflikt; toetust saanud isiku suhtes on algatatud pankroti- või likvideerimismenetlus ja seeläbi ei ole võimalik tagada projekti elluviimist ettenähtud tingimustel ega kavandatud tulemuste saavutamist.

Toetuse tagasinõudmisel lähtutakse taaste- ja vastupidavuskava määruse § 11 lõigetes 3–10 sätestatust. Näiteks sätestab eeltoodu muu hulgas tingimuse, et taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise ja toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha viie aasta jooksul või kui toetuse suurus on 60 000 eurot või sellest väiksem, kolme aasta jooksul projektile viimase makse tegemisest, välja arvatud juhul, kui Euroopa Liidu õigusest tuleneb teisiti. Samamoodi sätestatakse, et toetuse saaja peab tagasinõutud toetuse maksuma tagasi 60 kalendripäeva jooksul, ebaseadusliku või väärkasutatud riigiabi nõude puhul nelja kuu jooksul, tagasinõudmise otsuse kehtima hakkamise päevast alates; tagasimaksmisele kuuluva toetuse võib tasaarveldada sama projekti raames maksmisele kuuluva toetusega. Lisaks sätestab taaste- ja vastupidavuskava määrus selle, et kohustuse või tingimuse täitmata jätmise laadist tulenevalt vähendatakse toetust 2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 protsenti projektile või selle tegevusele eraldatud toetusest. Toetuse tagasinõudjal on õigus rakendada kaalutusõigust. Tähele tuleb panna, et tagasinõutud toetuse tähtjaks tagasi maksmata jätmise korral kohaldatakse viivist vastavalt perioodi 2014–2020

struktuuri-toetuse seaduse §-le 49.

7. peatükk. Lõppsaaja ning vahendusasutuse õigused ja kohustused

Eelnõu 7. peatükis kehtestatakse lõppsaaja ning vahendusasutuse õigused ja kohustused.

Eelnõu § 26 kohaselt kohustub lõppsaaja tagama toetuse rahuldamise otsuses ette nähtud omafinantseeringu. Lõppsaaja kohustub teavitama avalikkust ja tegevustes osalejaid toetuse päritolust alates toetuse saamisest, lähtudes taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korralduse ja toetuse andmise üldtingimuste määruse §-s 12 sätestatud nõuetest. Näiteks on toetuse saaja kohustatud teavitama avalikkust ja tegevustes osalejaid toetuse päritolust alates toetuse saamisest, viidates kõnes või tekstis, et projekti on rahastanud Euroopa Liit taasterahastu NextGenerationEU vahenditest, ning kasutades objektide ja avalikkusele mõeldud esemete ja dokumentide märgistamisel logo koos märkega „Rahastanud Euroopa Liit – NextGenerationEU” kooskõlas lõigetes taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korralduse ja toetuse andmise üldtingimuste määruse § 12 punktides 2–11 kehtestatud tingimustega. Samamoodi tähistatakse logoga ese, dokument või muu teabekandja, mis on mõeldud avalikkusele, osalejatele, lõppsaajatele või projekti sihtrühmale, ning veebileht või selle mobiilivaade, mille kaudu edastatakse projektiga seotud teavet.

Eelnõu § 27 sätestab vahendusasutuse kohustused ja õigused ning vahendusasutus lähtub seejuures taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korralduse ja toetuse andmise üldtingimuste määruse § 4 lõikes 7 ja kõnesolevas määruses sätestatud nõuetest.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

1. Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8);
2. Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78);
3. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.02.2021, lk 17–75);
4. Euroopa Komisjoni 9. novembri 2022. aasta teatis „Riigiabimeetmete ajutine kriisiraamistik majanduse toetamiseks pärast Venemaa kallaletungi Ukrainale“ (ELT C 426 I, 09.11.2022, lk 1–34).

4. Määruse mõjud

Toetusmeetme elluviimise abil leevendatakse Eesti ettevõtjatele Venemaa agressioonist Ukrainas tingitud negatiivseid mõjusid energia varustuskindlusele. Meede mõjutab positiivselt ettevõtluse arengut, aidates kaasa kriisi üleelamisele, tööhõive säilimisele ning ettevõtjate kestlikumaks muutumisele.

Määruse rakendamine eeldab teatud tegevuste elluviimist ning sellega kaasneb mõningane töökoormuse kasv Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele. Regionaalse ettevõtluse edendamiseks on väljaspool Harjumaad ja Tallinna tegutsevatele ettevõtjatele ette nähtud väiksem omaosaluse määr. Vajaduse korral tehakse lisategevusi, et informeerida eri piirkondade ettevõtjaid toetuse võimalustest.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu määrusena jõustumine ning selle alusel taotlusvoorude läbiviimine aitab kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha (ELT L 57, 18.02.2021, lk 17–75), artiklis 18 nimetatud taaste- ja vastupidavuskava eesmärkide ja tegevuste elluviimisele. Määruse abil viiakse ellu Euroopa Komisjoni kinnitatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava komponendi 2 „Rohelise ülemineku kiirendamine ettevõtetes“ investeeringut 2.8 „Varustuskindluse investeeringu toetus“.

Meetme eelarve on kavandatud taaste- ja vastupidavusraha vahenditest ning kõnesoleva toetusmeetme eelarveks on kavandatud 20 miljonit eurot. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad.

Määruse rakendamine ei too kaasa eraldiseisvaid riigieelarvelisi kulusid, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile, Maaeluministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Tööandjate Keskliidule ja Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile.